



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 11.4.2019
COM(2019) 169 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

Ocenjevanje priporočila Sveta o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela

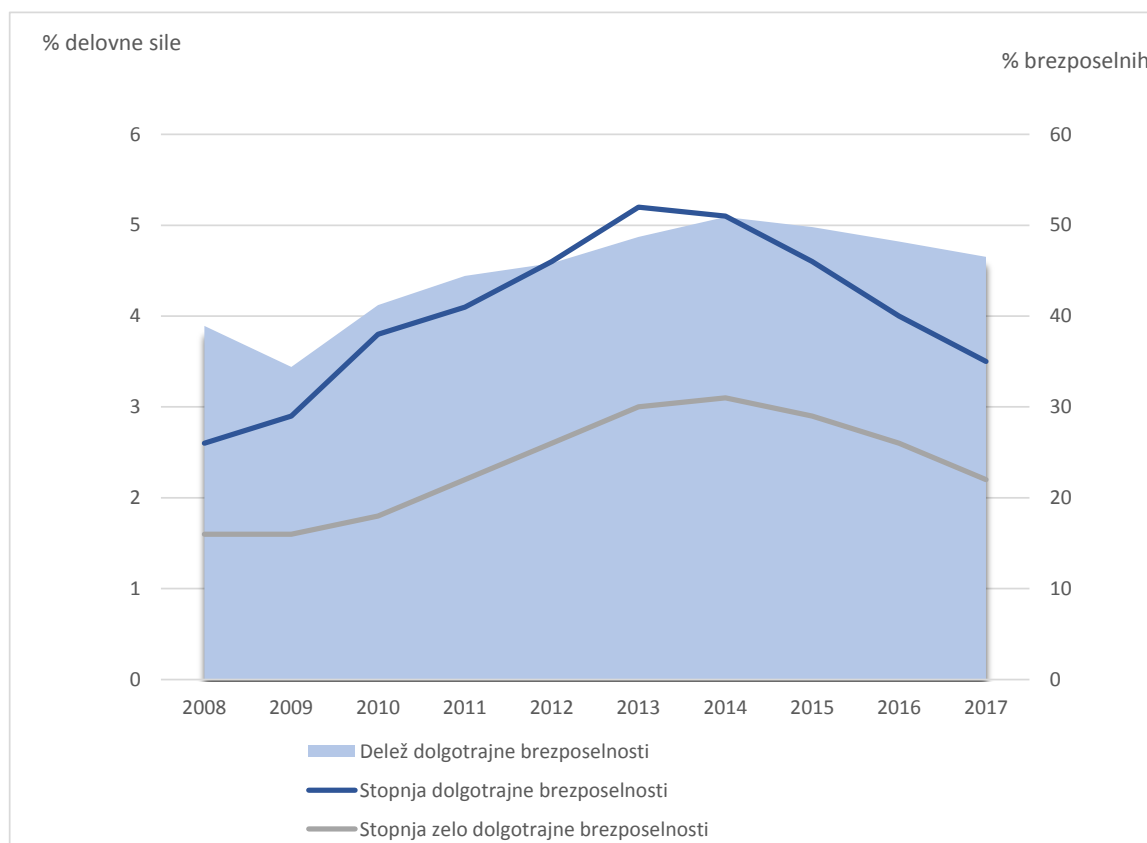
{SWD(2019) 154 final} - {SWD(2019) 155 final}

1. UVOD

Med letoma 2007 in 2013 se je v Evropi število ljudi, ki so bili brezposelni več kot eno leto, podvojilo. Ko je bila ta težava najhujša, je močno povečanje dolgotrajne brezposelnosti prizadelo približno 12 milijonov ljudi po vsej Evropski uniji. Obravnavanje te problematike je bilo takrat eden od ključnih izzivov agende za delovna mesta in rast iz politične usmeritve predsednika Junckerja¹.

Z okrevanjem gospodarstva, ki je sledilo, so se trendi brezposelnosti izboljšali, vendar so bile stopnje zaposlitev med dolgotrajno brezposelnimi še vedno nizke. V večini držav članic se je delež dolgotrajno brezposelnih med brezposelnimi še naprej povečeval, kar je imelo resne družbene posledice.

Slika 1: Stopnje dolgotrajne brezposelnosti in delež dolgotrajne brezposelnosti (pri osebah, starih od 20 do 64 let), letna povprečja v obdobju 2008–2017, EU-28, Eurostat



Priporočilo Sveta o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela², sprejeto leta 2016, je namenjeno odzivanju na te izzive s spodbujanjem ukrepov za hitrejšo vrnitev na delo v kratko-/srednjeročnem času. V njem so države članice pozvane, naj:

1. spodbujajo **prijavo** dolgotrajno brezposelnih na zavodu za zaposlovanje;

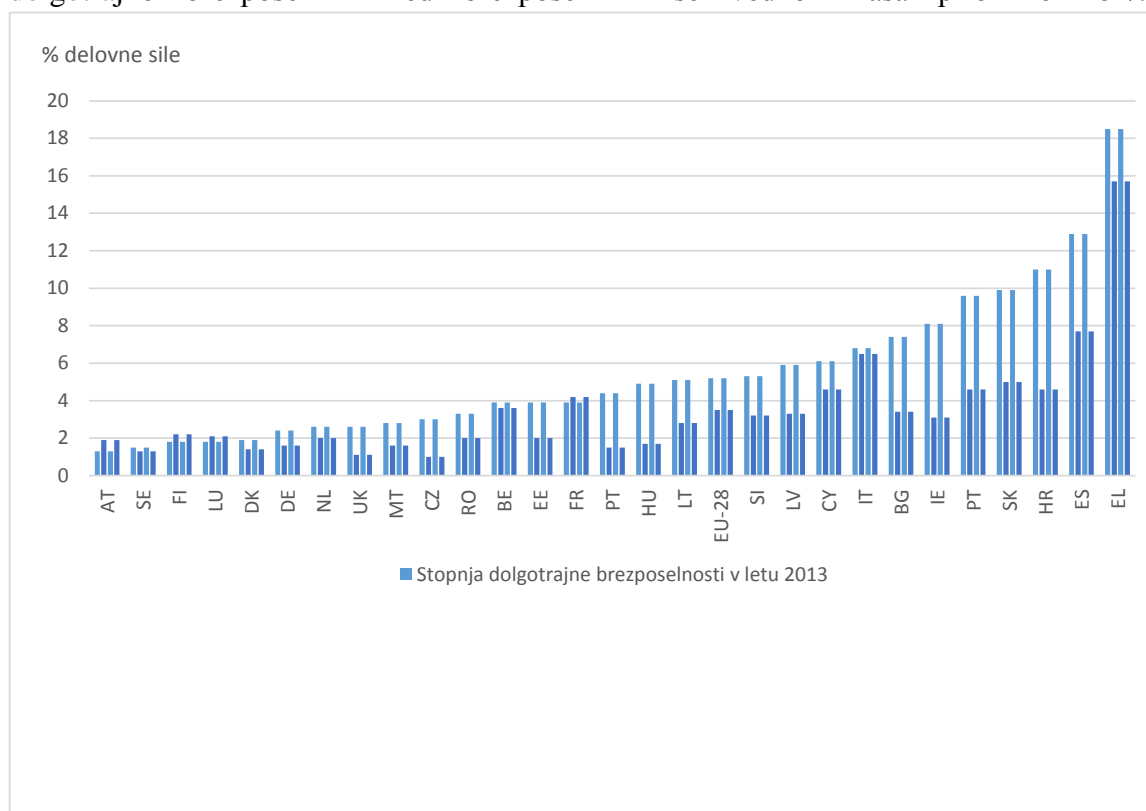
¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/president-junckers-political-guidelines_sl.

² 2016/C 67/01.

2. povečajo **podporo** dolgotrajno brezposelnim, **ki je prilagojena posamezniku**, s podrobno oceno potreb in najpozneje v 18 mesecih sklenejo **dogovor o vključitvi v zaposlovanje**;
3. izboljšajo neprekinjenost podpore z usklajevanjem storitev, ki so na voljo dolgotrajno brezposelnim prek **enotne kontaktne točke**;
4. spodbujajo in razvijajo **partnerstva** med delodajalci, socialnimi partnerji, zavodi za zaposlovanje in socialnimi službami, vladnimi organi ter ponudniki izobraževanja in usposabljanja ter razvijejo **storitve za delodajalce**.

Cilj priporočila je torej ne le okrepiti evropsko strategijo zaposlovanja in Sklep Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic³, ampak tudi dopolniti Priporočilo Komisije iz leta 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela⁴, in Priporočilo Sveta iz leta 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino⁵.

V zadnjih petih letih ima EU neprekinjeno gospodarsko rast, ki jo spremljajo oživitve naložb, večje povpraševanje potrošnikov, izboljšanje javnih financ in nenehno ustvarjanje delovnih mest ter rekordnih 240 milijonov zaposlenih. Posledično se stopnja dolgotrajne brezposelnosti še naprej znižuje; leta 2013 je znašala 5,2 %, leta 2017 pa je povprečje za EU znašalo 3,5 %⁶. Od sprejetja priporočila se je število dolgotrajno brezposelnih zmanjšalo za več kot 2,5 milijona. Vendar v EU še vedno obstajajo razlike in nekatere države članice še niso dosegle ravni, kakršne so imele pred krizo. Delež dolgotrajno brezposelnih med brezposelnimi še vedno znaša približno 45 %.



³ 2018/1215.

⁴ 2008/867/ES.

⁵ 2013/C 120/01.

⁶ Informacije o najnovejših četrtletnih podatkih so na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije, ki je priložen temu poročilu.

Slika 2: Stopnja dolgotrajne brezposelnosti po državah (pri osebah, starih od 20 do 64 let), letna povprečja v letih 2013 in 2017, Eurostat

2. GLAVNE UGOTOVITVE OCENJEVANJA

Priporočilo določa, da mora Komisija v letu 2019 poročati Svetu o izvajanju v državah članicah in na ravni EU. Ocenjevanje zajema vseh pet meril iz zahtev za boljše pravno urejanje – uspešnost, učinkovitost, skladnost, ustreznost in dodano vrednost EU⁷. Zajeto je obdobje od prve polovice leta 2015 do novembra 2018.

Ocenjevanje je pokazalo, da so države članice v EU sprejele ukrepe v skladu s priporočilom. Spremembe politike so bile največje v državah članicah z manj razvito podporo za dolgotrajno brezposelne, tako da so se pristopi politike po EU zblížali. Glede na to, da priporočilo poziva k spremembam, ki so pogosto strukturne, zahtevajo politično podporo in čas za uveljavitev, pa je še prezgodaj za sklepanje o njegovih polnih učinkih, vključno z vplivom na stopnje brezposelnosti. Pomembni so tudi zunanji učinki na take stopnje, zlasti v celoti ugoden gospodarski razvoj. Na splošno je treba poudariti, da bi bila celovitejša ocena učinka priporočila mogoča šele po pridobitvi podatkov o izvajanju za vsaj tri polna leta⁸.

2.1 Učinkovitost

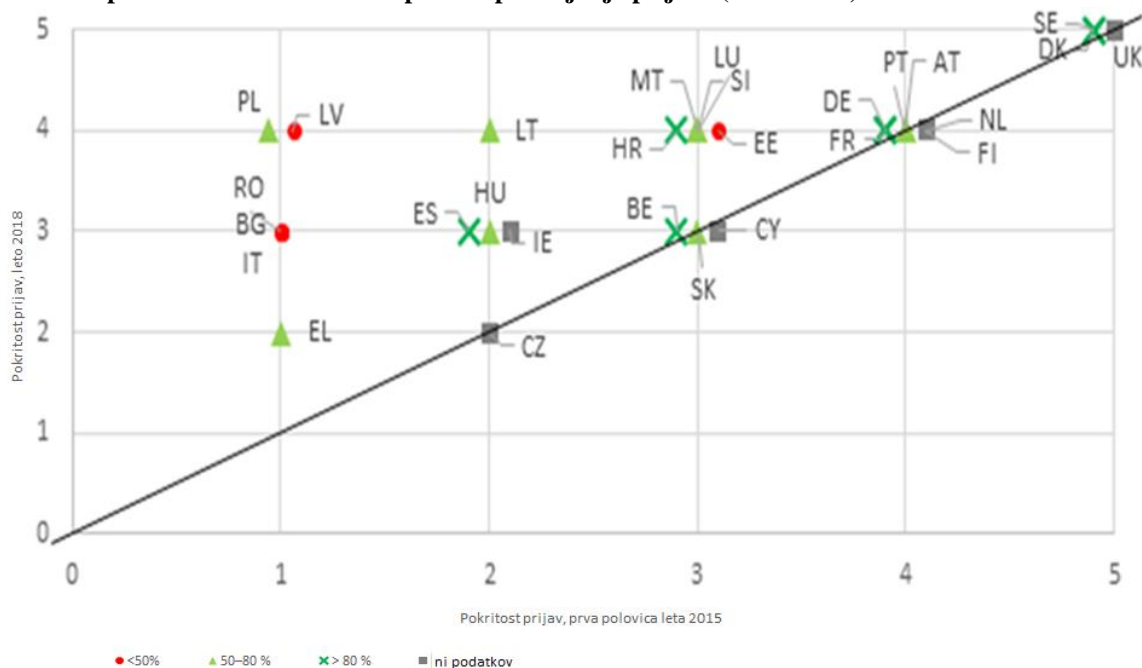
Spodbujanje proaktivnega ozaveščanja

Prijava pri javnih zavodih za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: JZZ) je ključnega pomena za prejemanje podpore za vključevanje na trg dela. Skupna značilnost držav članic z visokimi stopnjami prijav je pogojevanje upravičenosti do ugodnosti.

⁷ Smernice za boljše pravno urejanje, SWD(2017) 350.

⁸ Zbirka orodij za boljše pravno urejanje, SWD(2017) 350.

Slika 3: Spremembe kakovosti ukrepov za spodbujanje prijave (2015–2018)⁹



Viri: študija, ki podpira ocenjevanje, Ramboll, 2019. Opomba: države so šifrirane po stopnjah prijave dolgotrajno brezposelnih v letu 2014. Stopnja prijave dolgotrajno brezposelnih je delež dolgotrajno brezposelnih, prijavljenih pri JZZ (podatki o delovni sili).

Od sprejetja priporočila je 15 držav članic izboljšalo kakovost svojih ukrepov za spodbujanje prijave (slika 3). Med najpogostejšimi ukrepi so zagotavljanje informacij neprijavljenim posameznikom o podpori, ki je na voljo, in ukrepi ozaveščanja za spodbujanje točno določenih neaktivnih skupin. Kot ovira za izvajanje je bila opredeljena omejena zmogljivost. Ugotovitve kažejo, da se države članice s spreminjanjem obstoječih praks in uvajanjem novih ukrepov osredotočajo zlasti na ranljive skupine (npr. Rome, državljane tretjih držav). Vendar deloma tudi zaradi vrzeli v kakovosti in popolnosti razpoložljivih podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko ukrepi dosežejo te skupine oziroma ali so ti ukrepi zasnovani in se izvajajo zaradi priporočila. Za zdaj še ni jasnih dokazov, da so se zaradi ukrepov zvišale stopnje prijave. Pomembnih bi bilo lahko več dejavnikov, ki ne spadajo na področje uporabe priporočila, kot so ugodni gospodarski trendi in počasne spremembe v dojemanju kakovosti storitev.

Okvir 1: Primer ukrepov ozaveščanja

Od leta 2017 so JZZ na **Malti** vzpostavili nove ukrepe, osredotočene na različne skupine dolgotrajno brezposelnih. JZZ v sodelovanju s socialnimi delavci, združenji migrantov, izobraževalnimi ustanovami in nevladnimi organizacijami zagotavljajo storitve svetovanja migrantom pri iskanju zaposlitve in izvajajo dejavnosti ozaveščanja za opredelitev in prijavo staršev samohranilcev, ki so dolgotrajno brezposelni.

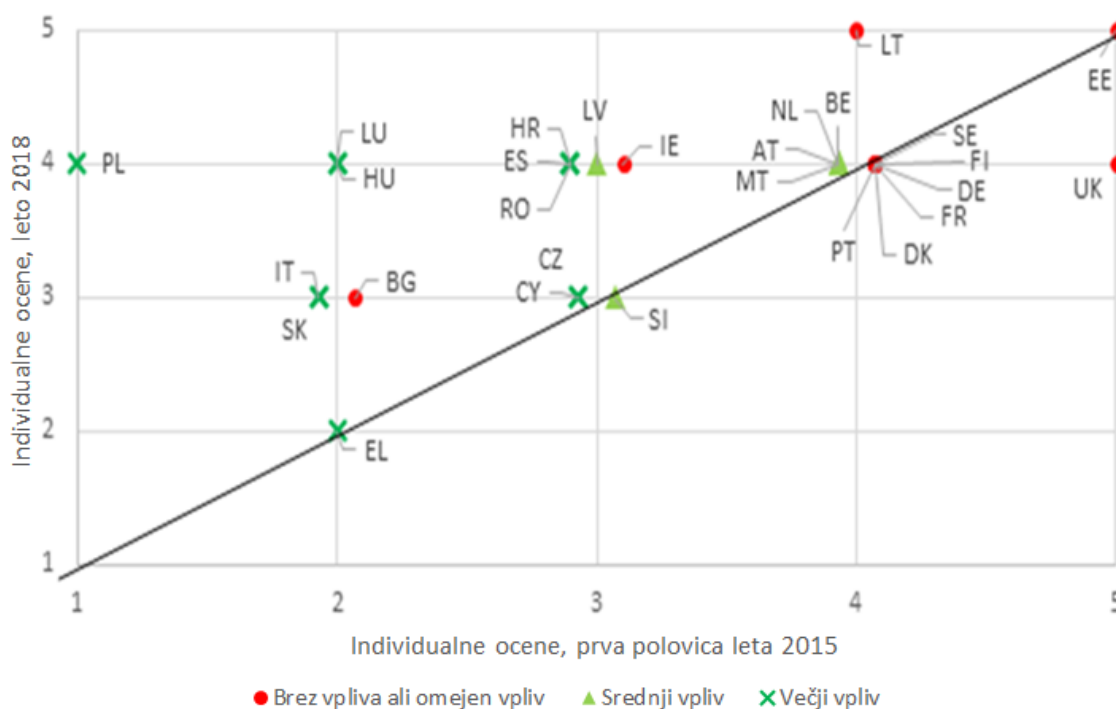
Osredotočanje na posameznika

⁹ Rezultati temeljijo na evidentiranju sprememb politike, ki so ga nacionalni strokovnjaki v okviru podporne študije izvedli dvakrat, in sicer v prvi polovici leta 2015 in septembra 2018. Z ocenami od 1 do 5 je bila ocenjena kakovost vzpostavljenih ukrepov v teh dveh časovnih točkah. 1 pomeni, da se priporočilo ne izvaja, ali osnovno izvajanje, 5 pa pomeni vzpostavljeno in dobro razvito storitev/funkcijo, ki izpolnjuje vse glavne elemente priporočila. Enako velja za slike 3, 4, 6 in 8.

Priporočilo poziva, naj se vsem dolgotrajno brezposelnim najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti ponudita temeljita individualna ocena, ki je prilagojena posamezniku, in dogovor o vključitvi v zaposlovanje. Slednja bi morala vključevati posamezniku prilagojeno ponudbo storitev, ki zajema storitve zaposlovanja, socialne in druge storitve, kot je ustrezno, ki jih zagotavlja enotna kontaktna točka. V njej bi morali biti navedeni cilji, roki, medsebojne obveznosti in razpoložljivi ukrepi za vključevanje za vrnitev na delo.

Od leta 2015 se je kakovost ukrepov za individualne ocene izboljšala v 12 državah članicah (slika 4), vključno s skoraj vsemi državami članicami, ki so imele prej vzpostavljene šibke mehanizme.

Slika 4: Spremembe kakovosti ukrepov za individualne ocene (2015–2018)



Vir: študija, ki podpira ocenjevanje, Ramboll, 2019. Opomba: pričakovanja iz delovnega dokumenta služb Komisije (ES, 2015).

V več kot polovici JZZ dolgotrajno brezposelni prejmejo bolj prilagojene individualne ocene in svetovanje kot druge skupine brezposelnih. Običajno imajo dostop do širšega nabora storitev (npr. motivacijskega svetovanja in svetovanja glede dolgov) in pogostejše stike s svetovalci kot druge skupine.

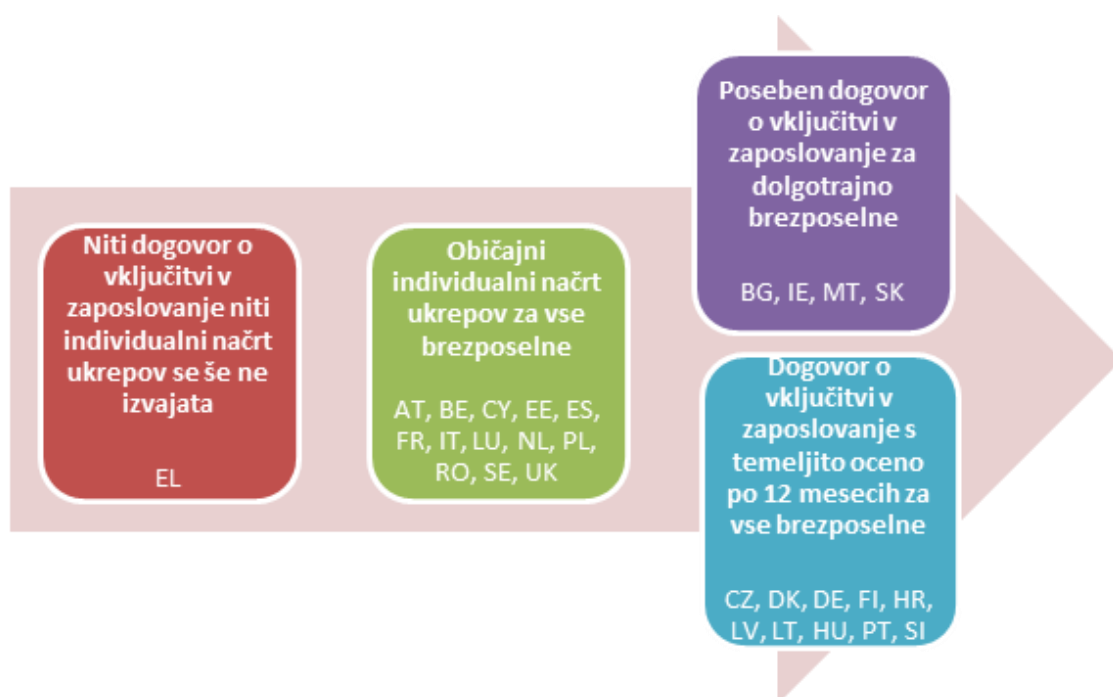
Podatki, pridobljeni s spremljanjem¹⁰, kažejo, da večina JZZ vsem prijavljenim brezposelnim kmalu po prijavi, pogosto pa najpozneje v šestih mesecih zagotovi individualni načrt ukrepov. V individualnem načrtu ukrepov, ki se zagotovi po začetni oceni, so določeni ponudba storitev ter pravice in obveznosti ponudnika storitev in stranke. Zato je tak načrt dejansko podlaga za dogovor o vključitvi v zaposlovanje,

¹⁰Zbiranje podatkov za spremljanje priporočila o dolgotrajno brezposelnih: 2017.

zahtevan v priporočilu. Individualni načrti ukrepov se običajno stalno pregledujejo glede na potrebe.

Stopnja izvajanja dogovorov o vključitvi v zaposlovanje je različna. Samo polovica držav članic ponuja načrt, ki vključuje podporne storitve, ki presegajo običajne storitve, povezane z zaposlovanjem, ki jih ponujajo JZZ, kot so rehabilitacija, zdravstvene storitve, storitve dolgotrajne oskrbe ali nastanitev. Samo polovica JZZ izvede temeljito oceno, takoj ko oseba postane dolgotrajno brezposelna (slika 5).

Slika 5: Temeljita ocena, povezana z dogovori o vključitvi v zaposlovanje ali individualnimi načrti ukrepov



Vir: Podrobnejša razlaga zbirke podatkov za spremljanje priporočila o dolgotrajno brezposelnih: poročilo za leto 2017, ki jo je zagotovil Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (GD EMPL).

Delež dolgotrajno brezposelnih z dogovorom o vključitvi v zaposlovanje se giblje med 25 % in 100 %. Zdi se, da različni pristopi (slika 5) še nimajo večjega vpliva na stopnje prehajanja. Vendar je obetaven trend, da so imele države, ki dolgotrajno brezposelnim zagotavljajo dogovor o vključitvi v zaposlovanje ali individualni načrt ukrepov s temeljito oceno, čez eno leto večji delež teh posameznikov, ki so bili še vedno zaposleni¹¹, kot države, ki ponujajo zgolj običajen individualni načrt ukrepov.

Okvir 2: Primer ukrepov za izboljšanje pristopa, prilagojenega posamezniku

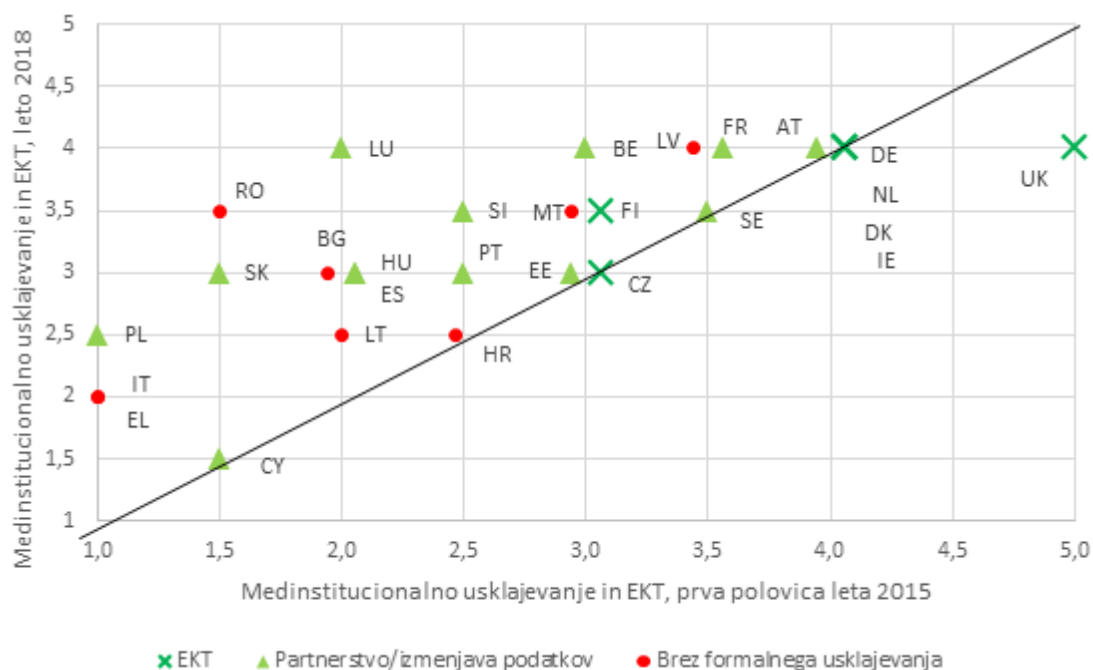
Hrvaška je razvila orodje za statistično profiliranje, ki pomaga JZZ segmentirati stranke glede na njihovo oddaljenost od trga dela z oceno verjetnosti zaposlitve v 12 mesecih po prijavi. Iskalci zaposlitve, pri katerih obstaja veliko tveganje za dolgotrajno brezposelnost, so nato napoteni na dodatno poglobljeno svetovanje.

¹¹ Podatki so na voljo za 12 držav za leto 2016.

Razčlenitev silosov za okrepljeno usklajevanje

Usklajevanje storitev je pomembno za odpravo številnih ovir, s katerimi se pogosto srečujejo dolgotrajno brezposelni. Zaradi priporočila so bila okrepljena prizadevanja za zagotovitev bolj povezanega zagotavljanja storitev, pri čemer je 17 držav članic izboljšalo kakovost svojih ukrepov na tem področju (slika 6).

Slika 6: Spremembe kakovosti ukrepov za povečanje medinstitucionalnega usklajevanja in vzpostavitev enotne kontaktne točke (2015–2018)



Vir: študija, ki podpira ocenjevanje, Ramboll, 2019.

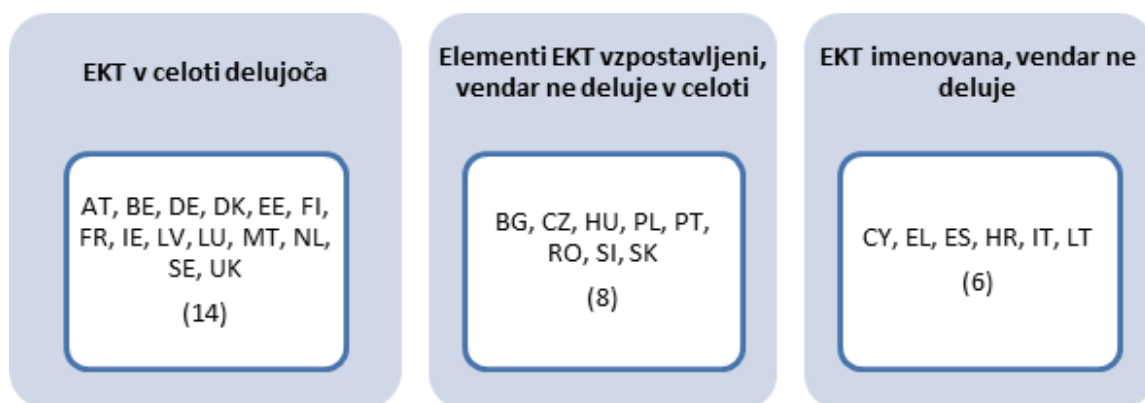
Usklajevalni mehanizmi med JZZ in socialnimi službami, kot so dogovori o izmenjavi podatkov ali sistemi napotitev, zdaj obstajajo v vseh državah članicah, čeprav v različnih oblikah. Med najpogostejšimi so prakse izmenjave podatkov. Te so ključnega pomena pri vzpostavitvi enotne kontaktne točke, odgovorne za podpiranje osebe z usklajeno ponudbo storitev, med katerimi so storitve zaposlovanja in socialne podpore ter druge storitve. Izvajanje enotne kontaktne točke ima močno institucionalno komponento. Nanj vpliva pravni okvir za izmenjavo informacij o posameznikih in lahko postane bolj zapleteno zaradi različnih ravni upravljanja.

Okvir 3: Primer enotne kontaktne točke

Na **Finskem** model sodelovanja med več službami dolgotrajno brezposelnim omogoča dostop do različnih vrst podpore. JZZ, občina, ki zagotavljajo socialne storitve in storitve zdravstvenega varstva, ter nosilec socialnega zavarovanja, ki zagotavlja poklicno rehabilitacijo, sodelujejo bodisi na isti lokaciji, tj. fizični točki „vse na enem mestu“, bodisi z mobilnega objekta.

Od 15 držav članic, ki leta 2015 niso imele vzpostavljenih enotnih kontaktne točke, jih je devet izvedlo ali načrtovalo ukrepe za njeno vzpostavitev. Vendar je stopnja izvajanja različna. Nekatere države članice so vzpostavile ključne elemente (kot so mehanizmi za izmenjavo podatkov), medtem ko so druge imenoval organ kot enotno kontaktno točko, vendar še niso zagotovile njenega delovanja (slika 7).

Slika 7: Izvajanje enotne kontaktne točke

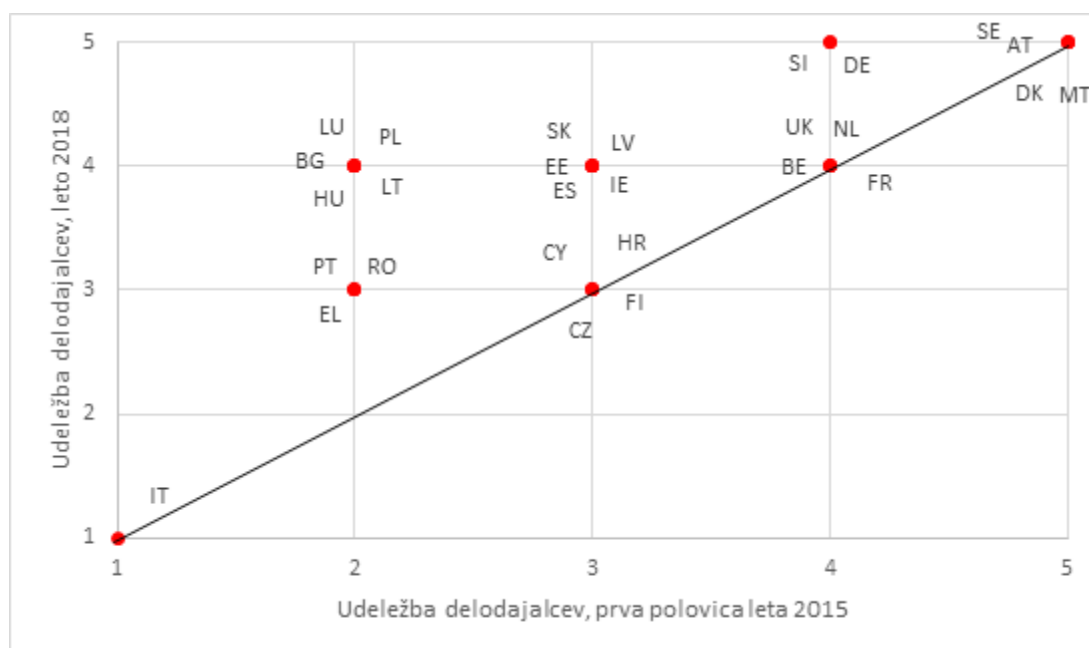


Vir: dokument GD EMPL, ki temelji na podporni študiji in ugotovitvah pregleda, ki ga je izvedel Odbor za zaposlovanje (EMCO).

Boljše vključevanje delodajalcev

Od sprejetja priporočila je 14 držav članic izboljšalo kakovost svojih ukrepov za povečanje vključevanja delodajalcev (slika 8).

Slika 8: Spremembe kakovosti ukrepov za povečanje vključevanja delodajalcev (2015–2018)



Vir:

študija, ki podpira ocenjevanje, Ramboll, 2019.

Najpogostejša oblika vključevanja delodajalcev so spodbude za delodajalce¹². Zdaj vse države članice zagotavljajo storitve za delodajalce, kot sta preverjanje kandidatov in podpora za zaposlitev, velika večina pa jih zagotavlja mentorstvo in usposabljanje na delovnem mestu (24).

Spremembe so manj obsežne pri podpori za socialna podjetja in storitvah podpore po zaposlitvi. Vključevanje delodajalcev je odvisno tudi od lokalnih okoliščin, poslovnega

¹² Ad hoc modul za poročilo o raziskavi na podlagi vprašalnika o zmogljivosti JZZ, 2018.

okolja in zmogljivosti socialnih partnerjev. Inovativni pristopi, ki vključujejo socialna podjetja in nevladne organizacije, so pogosto še vedno na ravni preskušanja, vzpostavljenih formalnih ureditev pa je manj.

Okvir 4: Primer ukrepov, ki vključujejo partnerstvo delodajalcev

V **Franciji** se v okviru projekta *Territoires zero chômeur de longue durée* ustanovljajo v zaposlovanje usmerjena podjetja, ki zaposlujejo dolgotrajno brezposelne na podlagi pogodb o plačani zaposlitvi za nedoločen čas. Ta podjetja se ustanovijo po oceni potreb skupnosti. JZZ zagotovijo kandidate za zapolnitev prostih delovnih mest in jih z usposabljanje za usvojitve znanj in spretnosti pripravijo za vključitev na delovno mesto. Leta 2017 je bil ta pilotni projekt izveden v 10 krajih, v letu 2019 pa bo v 50.

Spremljanje napredka

Večstranski nadzor prek evropskega semestra prispeva k spremljanju izvajanja priporočila. Za nadaljnje podpiranje tega so države članice s podporo Komisije vzpostavile okvir za kvantitativno spremljanje, prek katerega so bili zbrani podatki za leti 2016 in 2017. Evropska mreža JZZ je razvila sklop standardov kakovosti za enotno kontaktno točko in dogovor o vključitvi v zaposlovanje, ki je podlaga za kvalitativne preglede, ki jih izvajajo države članice. Prek posebne raziskave in projekta primerjalnega učenja¹³ je prispevala tudi k zbiranju kvalitativnih podatkov o izvajanju. Vendar je ocenjevanje pokazalo, da obstajajo možnosti za izboljšanje kakovostnega vidika spremljanja, ki zaradi zapletenosti spremenljivk in pomanjkanja nekaterih podatkov predstavlja izziv.

2.2 Učinkovitost

Priporočilo naj bi prineslo gospodarske koristi, vendar je v tem kratkem okviru ocenjevanja še prezgodaj za natančno oceno, ali so bile te koristi dejansko ustvarjene. Celovito izvajanje ukrepov, predlaganih v priporočilu, namreč na ravni držav članic še ne poteka.

Kvalitativne informacije kažejo, da so v nekaterih državah članicah stroški, povezani z izvajanjem priporočila, očitno omejeni, saj so večinoma povezani s spremembami notranjih postopkov, smernic in postopkov, in/ali da so bili nekateri elementi vzpostavljeni že prej. V državah članicah, ki so izvedle nove ukrepe, so oblikovalci politike in strokovni delavci menili, da stroški niso pretirano visoki glede na zaznane koristi. Vendar pa ugotovitve tudi kažejo, da zlasti na regionalni in lokalni ravni omejitve sredstev predstavljajo oviro za izvajanje.

Poleg tega je še vedno prezgodaj za oceno vseh koristi priporočila, saj so nekateri učinki opazni šele po nekaj časa. Prav tako je težko v celoti razmejiti učinke od zunanjih dejavnikov, kot so ugodne gospodarske razmere. Zato se je izkazalo, da je težko najti trdne dokaze za količinsko opredelitev stroškov ali koristi, *neposredno* povezanih s priporočilom, v državah članicah. Stroški, nastali na ravni EU, se zdijo deležnikom sorazmerni s koristmi, ki jih prinašata izmenjava znanja in redno spremljanje.

¹³ Vzpostavljena na podlagi Sklepa št. 573/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o boljšem sodelovanju med javnimi zavodi za zaposlovanje (JZZ).

2.3 Ustreznost

Priporočilo je še vedno ustrezno. Kakovost podpore dolgotrajno brezposelnim je še vedno različna, trdovratne pa so tudi razlike v stopnjah brezposelnosti. Priporočilo je bilo ustrežnejše za države članice z manj razvitimi sistemi, v katerih je povečalo ozaveščenost o izzivih in pomagalo oblikovati program politike. Ustrezno je tudi za države z razvitejšimi sistemi, saj je zaradi demografskih sprememb in razmer na trgu dela, ki jih zaznamujeta visoko povpraševanje po delu na eni strani in nizka stopnja brezposelnosti na drugi strani, vse pomembnejše, da delajo vsi, ki so sposobni za delo. Ker države članice dajejo prednost hitrejšemu ukrepanju ter praktično vse države članice individualne ocene in individualne načrte ukrepov/dogovore o vključitvi v zaposlovanje prijavljenim brezposelnim zagotovijo veliko prej, je izrecno sklicevanje na 18 mesecev kot razmejitveno točko postala manj ustrezno.

2.4 Skladnost

Priporočilo in drugi instrumenti politike EU, katerih cilj je pomagali ljudem pri vrnitvi na delo, kot so priporočilo Komisije o aktivnem vključevanju, priporočili Sveta o vzpostavitvi jamstva za mladino in o poteh izpopolnjevanja¹⁴ ter akcijski načrt o vključevanju državljanov tretjih držav¹⁵, so dobro usklajeni.

Določbe priporočila so skladne tudi z evropskim stebrom socialnih pravic¹⁶ in najnovejšimi smernicami za zaposlovanje. Obstajajo sinergije z evropskim semestrom in delom mreže JZZ. Predlagani ukrepi na splošno ustrezajo nacionalnim prednostnim nalogam.

Države članice za podporo izvajanju uporabljajo tudi Evropski socialni sklad (ESS). Ob koncu leta 2017 je bilo dolgotrajno brezposelnih udeležencev posredovanj ESS približno 2,6 milijona, kar predstavlja 17 % vseh udeležencev ESS doslej¹⁷.

2.5 Dodana vrednost za EU

Priporočilo je pomagalo ohranjati vprašanje visoko na političnem dnevnem redu na evropski ravni in v državah članicah. Zlasti v državah članicah, v katerih je bil pričakovani velik učinek, je vplivalo na osredotočenost prizadevanj in usmerjalo izvajanje. To so potrdila ustrezna ključna sporočila Odbora za zaposlovanje iz leta 2018, kot jih je potrdil Svet¹⁸.

Komisija ima dejavno vlogo pri podpiranju prizadevanj držav članic za vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela. Prispevala je k oblikovanju okvira za spremljanje in zbiranju kvalitativnih podatkov v vseh državah članicah. Poleg tega je prek Programa za zaposlovanje in socialne inovacije (EaSI) in mreže JZZ, ki je zagotovila tudi podlago za prihodnje razprave o politiki, prispevala k vzajemnemu učenju med državami članicami.

¹⁴ 2016/C 484/01.

¹⁵ COM(2016) 377 final.

¹⁶ Pravica do prilagojene, nenehne in dosledne podpore ter pravica do temeljite individualne ocene najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti.

¹⁷ Tematska opomba o podpori dolgotrajno brezposelnim v okviru ESS in pobude za zaposlovanje mladih, Evropska komisija, 2019.

¹⁸ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14409-2018-INIT/sl/pdf>.

Komisija še naprej podpira vzajemno učenje prek inovativnega projekta v okviru mreže ESS za nadnacionalno sodelovanje na področju zaposlovanja. V projektu so bili projekti dobrih praks povezani z državami članicami, ki želijo razviti podporo dolgotrajno brezposelnim. Poleg tega se pripravljajo pilotni projekti, da bi se okrepili prek ESS¹⁹.

3. PREOSTALE VRZELI PRI IZVAJANJU

Države članice so sprejele vrsto ukrepov za spodbujanje **prijav**, kar pa se še ne kaže v višjih stopnjah prijav. Še vedno obstajajo možnosti za povečanje ciljno usmerjenega ozaveščanja, ki ga izvajajo javne službe.

Pristop k zagotavljanju **individualne podpore** je bolj celosten, po drugi strani pa je kakovost individualnih ocen različna. Odvisna je od števila prijavljenih in tega, ali se temeljita ocena s ciljno usmerjeno ponudbo izvede, ko oseba postane dolgotrajno brezposelna. Obstajajo tudi možnosti za večje osredotočanje na napovedovanje in oceno znanj in spretnosti v začetni fazi, da bi se zagotovila boljša podpora preventivnim pristopom. To je pomembno za preprečevanje dolgotrajne brezposelnosti, ki pomeni dodaten dejavnik ranljivosti.

Čeprav **dogovori o vključitvi v zaposlovanje** v neki obliki obstajajo v skoraj vseh državah članicah, manjkajo nekatere ključne značilnosti. Navadno vključujejo samo običajne storitve zaposlovanja, kar je pomanjkljivost, povezana s šibkim sodelovanjem med ponudniki storitev.

Države članice si očitno prizadevajo za boljše **usklajevanje storitev**. Vendar še vedno obstajajo vrzeli v izvajanju **enotne kontaktne točke**. Oviro predstavljata zmogljivost ključnih akterjev za usmerjanje vključevanja in politična podpora za zagotovitev institucionalnih in/ali zakonodajnih sprememb. Obstajajo tudi možnosti za vključitev več akterjev v sporazume o usklajevanju, zlasti civilne družbe.

Vključevanje delodajalcev se povečuje, vendar najpogostejša oblika vključevanja še vedno ostajajo finančne spodbude. Manj razvite so storitve podpore po zaposlitvi in podpora socialnim podjetjem. Manj pogosta so navadno tudi partnerstva več deležnikov za zagotovitev trajnostnega vključevanja na trg dela.

Kar zadeva **spremljanje**, so države članice dosegle precejšen napredek pri zbiranju podatkov, kar omogoča boljšo primerljivost na podlagi okvira kazalnikov, ki ga je razvil Odbor Sveta za zaposlovanje²⁰. Vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje kakovosti in popolnosti podatkov ter zmogljivosti držav članic za zbiranje informacij o tem, kje so osebe po prehodu iz brezposelnosti, na primer s povezovanjem različnih registrov. Kar zadeva **podporo EU**, je imela Komisija aktivno vlogo pri spremljanju in vzajemnem učenju. Morda obstajajo možnosti za nadaljnje ukrepanje za podporo socialnim inovacijam prek programa EaSI ali prostovoljne pobude in povezave med podjetji, ki podpirajo dolgoročno brezposelnost, pri čemer so slednje zelo odvisne od povpraševanja na terenu.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/esf/transnationality/content/three-support-packages-fight-long-term-unemployment>.

²⁰ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16934&langId=en>.

4. NADALJNI UKREPI ZA OKREPITEV IZVAJANJA

Glede na demografske trende, razmere na trgu dela, ki jih zaznamujeta visoko povpraševanje po delu na eni strani in nizka stopnja brezposelnosti na drugi strani, in hitro spreminjajoči se svet dela je ključno zagotoviti, da vsi, ki lahko delajo, v resnici delajo. Da bi okrepile izvajanje, bi lahko **države članice** povečale prizadevanja na naslednjih področjih.

Povečanje števila prijav

- Povečanje zmogljivosti zavodov za zaposlovanje in socialnih služb za ozaveščanje neaktivnih.
- Vključitev civilne družbe, lokalnih akterjev in samih brezposelnih v oblikovanje ukrepov ozaveščanja.
- Povečanje osredotočenosti na preventivne pristope s sistemi zgodnjega opozarjanja, napovedovanjem in usklajevanjem znanj in spretnosti.

Izboljšanje kakovosti individualne podpore

- Povečanje zmogljivosti javnih zavodov za zaposlovanje za zagotovitev zgodnje celostne podpore, prilagojene posamezniku.
- Zagotovitev, da so ukrepi aktivne politike trga dela, ki so na voljo dolgotrajno brezposelnim, ciljno usmerjeni in prilagojeni njihovim potrebam.

Nenehno usklajevanje storitev

- Pospešitev prehoda na izvajanje enotne kontaktne točke s politično podporo ter institucionalnimi in zakonodajnimi spremembami, da se omogočita izmenjava podatkov in usklajevanje med organizacijami, na primer s povezovanjem različnih registrov.

Boljše vključevanje delodajalcev

- Povečanje storitev podpore po zaposlitvi, ki jih JZZ ponujajo delodajalcem, tudi s trdnimi partnerstvi z organizacijami civilne družbe in socialnimi partnerji.
- Podpiranje razvoja socialnih podjetij, ki dolgotrajno brezposelnim ponujajo možnosti za zaposlitev in usposabljanje.
- Spodbujanje pristopov podprtega zaposlovanja in „zaposlitev po meri“ (en. job carving).

Spremljanje

- Nadaljnja prizadevanja za izboljšanje kakovosti in popolnosti podatkov, tudi o pokritosti ranljivih skupin.
- Zagotovitev popolnejšega sklopa podatkov o nadaljnjem ukrepanju za spremljanje trajnosti rezultatov.

Evropska komisija lahko podpira države članice pri krepitevi izvajanja priporočila s:

- spremljanjem kakovostnih vidikov individualnih ocen in dogovorov o vključitvi v zaposlovanje s podporo mreže JZZ;
- proučevanjem načinov za spremljanje ravni vključevanja storitev in izvajanja enotne kontaktne točke ter za nadaljnje izboljšanje kakovosti in popolnosti podatkov, tudi o pokritosti ranljivih skupin;
- določitvijo meril kakovosti za učinkovite aktivne politike trga dela na podlagi primerjalne analize aktivne politike trga dela, ki jo izvede Odbor za zaposlovanje;
- spodbujanjem vzajemnega učenja prek mreže JZZ, odbora ESS, medsebojnih strokovnih pregledov in drugih ustreznih deležnikov;
- uporabo programa EaSI za:
 - spodbujanje preizkušanja politike z delodajalci, službami za socialno pomoč in organizacijami civilne družbe;
 - podpiranje ocen političnega učinka programov in ukrepov, ki se osredotočajo na dolgotrajno brezposelne v državah članicah;
- spodbujanjem uporabe evropskih strukturnih in investicijskih skladov, zlasti Evropskega socialnega sklada, podporne službe za strukturne reforme in prihodnjega Evropskega socialnega sklada plus, orodja za izvajanje reform in programa InvestEU, za:
 - zagotovitev finančne podpore za ukrepe, ki se osredotočajo na dolgotrajno brezposelne, ter ukrepe za izboljšanje zaposljivosti in vključevanja na trg dela, zlasti oseb, ki jim grozi izključitev s trga dela;
 - prispevanje h krepitvi zmogljivosti različnih služb, ki se ukvarjajo z dolgotrajno brezposelnimi, vključno z naložbami v vzpostavitev enotne kontaktne točke in informacijsko infrastrukturo.